

СТАНОВИЩЕ

за присъждане на образователна и научна степен "доктор" по професионално направление 8.4. Театрално и филмово изкуство на Ралица Цветомирова Асенова от проф. Петя Александрова Александрова, д.н., департамент "Кино, реклама и шоубизнес", НБУ.

Дисертационният труд на Ралица Асенова „Културни политики и практики в областта на кинообразованието в Европа. Педагогически модели и дейности за преподаване на кино в училище“ тръгва от концепцията, че „киното и по-общо създаването на чувствителност към визуалното изразяване трябва да бъде неразделна част от работата по грамотност в общия учебен план“. Днес, когато непрекъснато се говори за реформи в образованието, подобно изследване не само отговаря на по-модерното виждане за него, но, което е по-важно, предлага собствени модели чрез изучаване и правене на кино за по-пълноценно изграждане на личността.

Обемът на текста е 211 страници, включващи увод, три смислови части, разделени на подчасти, заключение, използвани източници, филмография и приложение. В мен се оформи очакването, че след заявените на с. 175 индивидуални интервюта те ще бъдат включени в отделни приложения, защото в самия текст имаше само малка част от тях и първият ми въпрос е за тяхното отсъствие.

Няма да преразказвам съдържанието, а ще се опитам да оформя водещите характеристики и съответно достоинства на дисертационния труд,

1. Актуалност на проблематиката както на общоевропейска, така и на българска почва. Направена е следваща стъпка – не само да се обобщи натрупаното вече познание по нея, но и да се предложат модели за приложение, за да се регламентира адекватно обучителния процес в областта на екранните изкуства. И съвсем конкретно - национална стратегия за кинообразование в България.

2. Много добро владение на общоевропейски и национални директиви и документи за дейности, свързани с използването на киното в образованието на държавни структури и в неправителствения сектор. Използвани са примерите с Дания, Великобритания, Словения, Португалия, като за гръбнак служи закономерно Франция, като се има предвид образованието и дейностите на самата докторантка.

3. Съвременните практики и педагогически модели са разгледани на регионално, национално и европейско ниво, В детайли са представени европейската програма CinEd

с разработената ѝ методология и международната мрежа „Киното, сто години младост“ по идея на Френската филмотека, както и конкретното им развитие в България.

4. Кинопедагогиката е поставена в контекста на по-общото артистично образование в пресечните точки на визуалните изкуства чрез критичност и аналитичност, като са изтъкнати ползите на артистичното начало за развитието на личността. Същевременно е направена диференциация спрямо възрастовите особености на учащите, както предполага педагогическият подход.

5. Умело е включено и обучението на обучаващите, тъй като киното рядко фигурира директно в задължителните учебни програмни стандарти. Тук с особено внимание се прави преглед на курсовете, които изучават магистрите в Сурбон Нувел – Париж 3. Но и много емоционално е вплетена историята на Юлия Дивизиева за организираната от нея училищен кино клуб през 80-те в България.

6. Представени са колекции от филми за различните групи и примерни педагогически материали към тях или към темите. Сред тях бих открила находчивото упражнение „Минута Люмиер“ и методологията на откъса.

7. Споделен е личен практически опит като член на „Арте Урбана Колектив“, което добавя и приложен характер на докторантския труд. Например в детайли и с адекватни изводи е разгърнат разказът за „Киното – сто години младост“ в с. Дерманци.

Като цяло докторантският труд има ясни цел, задачи, методи и стегната, добре балансирана структура. Стилът на текста е разнообразен и лесен за четене, той плавно преминава от езика на европейските документи към конкретни практики и обяснения. Само на места е в повече административен (цитирайки сайтове или директиви), отколкото научно-аналитичен.

Имам и две забележки към докторантката. Когато цитира под линия произведения, откъсите от които тя е превела, да ги изписва в оригинал (френски или английски), а не в превод, разчитайки, че накрая в библиографията ще ги спомене, което не винаги се случва. Например се опитам от любопитство да открия цитатът от с. 91 Моле, Люк. Мемоари на една непокорна сапунерка. изд. „Капричи“, 2021, с. 9 – и нямах такъв шанс. Това е, разбира се, дребен технически проблем.

Втората ми забележка е обърната към известна оскъдност на библиографията. От теоретичните източници (защото сайтове и документи има в изобилие) са използвани

обилно два основни труда („Хипотеза кино. Кратък трактат за преподаване на кино в училище и другаде“ на Ален Бергала и „Изкуствата и създаването на съзнание“ на Елиът Айснер) наред морето от педагогическа литература. Не се отчита от докторантката и направеното от българските радатели за същата научна или практическа кауза. Например книгата „Кинообразование в България“ от 2008 на Валентина Фиданова-Коларова, колега точно от НАТФИЗ, не е сред цитираните източници, да не говорим за доклади и статии по въпроса. Сред анкетирания българи има два разказа – исторически на Дивизиева и съвременен на учителя от Дерманци, с когото Ралица Асенова е работила. Ще спомена още примерно проектите на Елица Матеева във Варна и Деян Статулов в Нови хан, а могат да бъдат открити и други.

След тези забележки имам и един въпрос, с който се е сблъсквал всеки, който се е опитвал да осигури кинопоказ в България независимо къде и пред кого: Как докторантката вижда уреждането на авторските права и осигуряването на филмите, които да се включат за преподаване на кино в училище (например български филми), когато са извън споменатите в текста международни проекти или мрежи?

Приемете моите коментари по-скоро като желание за диалог с докторантката, която не познавам лично, и като възможност да продължи и обогати своята тема. С тях не омаловажавам нейния труд и, предвид изброените в началото достоинства на дисертацията „Културни политики и практики в областта на кинообразованието в Европа. Педагогически модели и дейности за преподаване на кино в училище“, изказвам становището, че **Ралица Асенова има необходимите качества, за да ѝ бъде присъдена научно-образователната степен „доктор“**.

София, 25.07.2022

С уважение:.....

Проф. Петя Александрова, д.н.